

DIENES ÉVA – STIBLÁR ERIKA

HAMUBA SÜLT POGÁCSÁINK

A VI. Országos népmese-konferencia Százhalombattán

A családi olvasás évében a Magyar Olvasástársaság VI. Országos népmese-konferenciája az élő mesemondás hagyományát a népmesék gyakorlati és léleképítő erejével ötvözte. A konferencia vendége a Drávaszög és a hazánkban élő horvát nemzetiség volt. E varázslatos műfaj erejét és értékét teljes lényünkkel megtapasztalhattuk a rendezvényen.

A Magyar Olvasástársaság kezdeményezésére, Benedek Elek születése ünnepeljük napján a meséinket, mesemondóinkat és -gyűjtőinket. 2010-ben október 1–2-án Százhalombattán rendezte meg a Magyar Olvasástársaság és a Hamvas Béla Városi Könyvtár közösen a VI. Országos népmese-konferenciát. A két szervezőgárdát összekötő „kapocs”, a többnapos rendezvény megálmodója, *Kovács Marianna* tervezte, megszervezte a programokat, hagyományos mesemondással színesebbé és lüktetően élővé varázsolvta ezt a két napot.

Ünnepeljük a mesét, mert a mese nemcsak néprajzi kincs, és gyerekek elalvás előtti olvasmánya, hanem „...lélekkísérő szakrális szöveg, egységes és egylényegű világkép, az egyetemes szellemi tanítások áthagyományozásának egyik eszköze.” A különböző tudományterületek képviselői a konferencia első napján beszéltek a mese sokszínűségéről, gazdagságáról, „hetedhét szerepéről”, jótékony hatásairól. (Az előadások, közös utazások a délelőtti HUNRA közgyűlés után kezdődtek el.)

Jankovics Marcell (rajzfilmrendező, művelődéstörténész, könyvillusztrátor) előadásában saját álmai

László Bandy grafikája

találkozási pont

és az időtlen mesék képei összekapcsolódtak, majd jelképek formájában szóltak hozzánk. Több év gyűjtési munkájából hallhattunk szemelvényeket, és egy készülő könyvből osztott meg velünk gondolatokat.

Kóka Rozáliával (énekes, mesemondó) útnak indultunk a mesék birodalmába, a hamuba sült pogácsából nekünk is jutott bőven. A népmesék világa megelevenedett.

Boldizsár Ildikó (író, meseterapeuta) hírül hozta a mesék valóságosságát, a világ első Meseterápia Központjának megnyitását. Ezen az egyedülálló helyen a mesék gyógyító erejét élhetik át gyermekek és felnőttek, az egység újraalkotásához kapnak segítséget. Gyökerek erősítésével és szárnyak megtalálásával rendeződnek a zavarok, tisztábban lát a lélek, és egyetemes életvezetési mintákat talál.

Agócs Gergely (néprajzkutató, népzeneész, mesemondó, a Hagyományok Háza munkatársa) a népmesék jellegzetes nyelvéről mesebeli fordulatokkal fűszerezett mondatokban szólt, a közösségteremtő szerepét rajzolta elénk. Nyilvánvalóvá vált, hogy a mesei kommunikációs formák információs tartalma átültethető és alkalmazható manapság is. Az informális szokásrend mellett az évszázados csiszolt bölcsesség adja a jelentőségét ennek a közösségformáló erőnek. Élmény volt erről előadást hallani palóc nyelvjárásban, és tudni, hogy hagyományos mesemondókat immár képeznek is, hogy tovább vihessék az élő mesefonalat.

A délelőtti „csokrot” kerekasztal-beszélgetés zárta. Borosné Jakab Edit vezetésével anyaországi és határon túli szakemberek beszélgettek a meséről, annak összetartó erejéről, valamint a különböző szakterületeken való alkalmazásáról, eredményekről. A beszélgetőtársak: *Szávai Ilona, Orbán Gyöngyi, Kész Margit, Furugh Switzer, Scheily Mária, Budavári Klára, Gombos Péter, Imre Angéla, Győri János, Villányi Rózsa* mondatai elgondolkodtatóan sokszínűek voltak.

A beszélgetést *Szávai Ilona*, a *Fordulópont* szerkesztője zárta, ragyogó arccal idézve kedvenc meséjéből, magával ragadott minket. A mese elvarázsolt.

A délutáni rész fókuszja a hagyományos mesemondás volt. **Kovács Marianna** (könyvtáros, mesemondó) mesélt először magyarul, sokatmondóan a férfi-női kapcsolat kivirágzásáról. A nevetés kirázta belőlünk a rábredés feszültségét, mindenikünk tarsolyába tehetta a maga tanulságát. A mesét immár nemcsak éltük, de használtuk is. Ezek után horvát nyelven, hihetetlen energiával szólt a következő meséje. Szikrázott a levegő, s bár a mesét csak horvát vendégeink érthették teljes egészében, de mi is éreztük varázsát, az eseményeket követtük, és ugyanúgy megnevettetett minket is, mint a nyelvet értőket. Talán ugyanezt éli át az a kisgyermek is, aki nem tud még beszélni?

Raffai Judit (népmesekutató, muzeológus a Vajdaságból) az ismerős mesei szófordulatokat vizsgálta szakértő szemmel. Egyrészt a népmesék állandósult szókapcsolatai adják a mesék varázsát és szerkezetét. Mégis minden mesemondónak fontos az egyénisége, sajátos humora, szókészlete. A hagyományos mesemondásnak része az élő beszéd művészi használata, a saját lélekre szabott mesemondói stílus megtalálása.

Mesét mondani csak úgy tudunk, ha azt halljuk, olvassuk, tanuljuk valahonnan. Szorgos és tudatos mesegyűjtőink képviselőként rácsodálkozhattunk egy igazi kincskereső életmódra.

Lábadi Károly, a Szent István Egyetem Gödöllői Környezet- és Tájgazdálkodási Intézetében a nép- és tájrajzi csoport vezetője, fő kutatási területe a Drávaszög népelete és művelődéstörténete. Különleges tájra kalauzolt minket, a mesés Drávaszögre irányítva a figyelmet. **Frankovics György**, a hazai horvát művelődéstörténet kiváló ismerője, számos történelmi, néprajzi, irodalmi tárgyú írás szerzője, a magyarországi horvát népmesék jeles gyűjtője. A Falombban ülő isteneket idézte fel előadásában, a szimbolikus tartalmakat elemezve. A fa jelentését kihangsúlyozta: „Mindenkinek megvan a maga kedvenc fája.” **Eperjessy Ernő** bibliográfus, a magyarországi nemzetiségek folklórkincsének tudományos feltárásával és megismertetésével foglalkozik, közel 60 éve gyűjti, kutatja a meséket. Órtílost a legendák földjének nevezte, és mi is többször így említjük, miközben beszélgetünk az előadásról a szünetben.

Késő délután **Vető Nóra** (mesemondó), az új generáció ifjonti, kirobbanó frissességével elevenítette fel ősi népmeséink egyikét.

Nagy Attila (szociológus, olvasáskutató) szerint a népmesék hamuba sült pogácsája kevésbé fizikai táplálék, sokkal inkább a családból hozott szellemi, erkölcsi értékek, tartalmak szimbóluma. A jövőben a hazai közművelődési, oktatási intézményeknek, az egyházaknak, a médiának sokkal többet kell foglalkozniuk a családokkal, a szülőkkel, no és a mesékkal.

Berecz András (ének- és mesemondó) a hagyományos mesemondás kitűnő képviselője, beszélt a mesék mondásának, simításának, ápolásának életformájáról. „A mesére vigyázni kell, mert hanem a lényeg vész el.” A mesemondás alkalmát meg kell fogni, megteremteni, megélni. Megvan a mesének is az ideje, mint a nótázásnak. De a mese a csöndben születik meg, mind külső, mind belső értelemben.

*...horvát népzene
és magyar népmese
váltogatta egymást...*

találkozási pont

Születnek-e új mesék? Vacsora után hallhattuk is, amint a „szavak a talpukra estek”, és az erő, amely hol megnevettetett, hol könnyeket fakasztott, sokáig elkísért...

A konferencia első napja a Forrás Néptáncgyűttes műsorával, valamint horvát táncházzal zárult.

Másnap délelőtt városnézés közben meglátogathattuk a „Matrica” Múzeumot, majd a híres százhalombattai régészeti parkot, ahol kemencében sült lepénnyel kedveskedtek nekünk. Bementünk egy halomsír belsejébe is, majd a szerb ortodox templomot és a Makovecz-féle katolikus templomot is megnézhettük.

A FORDULÓPONT szerkesztősége a VI. Országos Népmese konferenciára – vagyis Benedek Elek születésnapjára – időzítette a BURGUMBURG gyermekfolyóirat elindítását.

A konferencia résztvevői „tele zsákkal” térhettek haza: nem csak egy-egy mese-súlypontos FORDULÓPONTOT kaptak ajándékba, hanem az induló BURGUMBURG egy példányát, valamint az Erdélyben megjelenő CIMBORA gyermeklap egy korábbi számát is.

A szombat délutánt Kóka Rozália és Tóthné Kurán Julianna vezetésével a gyerekekkel töltöttük. Először a *Fabarka Bábszínház* Az ördög három arany hajszálát adta elő. A *Párparapács* együttes meséléssel egybekötött előadást tartott, zenével, tánccal. Horvát népzene és magyar népmese váltogatta egymást, a bejáratnál népi kirakódóvásár és számos könyvkiadó mesés könyvekkel várta a látogatókat. A mese, mesélés, mesejáték közösséget teremtett és erősített.

Hisszük, hogy van számunkra közös út, de csak így, ha mindannyian, akik a népmesét értéknek tartjuk, összefogunk, így tudunk nagyot alkotni és a népmesét megmenteni az utókor számára. Látjuk, hogy csodák pedig vannak, hisz megnyílt a világ első

Meseterápia Központja. Mesével foglalkozó tanítóink gyümölcsözően dolgoznak, megjelennek szakkönyvek, előadások a mesélés, olvasás fontosságáról, és több százan hallgathatják mindezt élőben... Még többen viszik hírét. Vannak mesemondóink is – egyre többen –, itt élnek közöttünk, mesélnek és mesélnek...

2011-ben A népmese napján találkozunk Egerben, de addig se feledjük, elindultunk a közös úton, s egy árnyalattal mintha jobban értenénk egymást, a világot, no és önmagunkat.”